

RAPORT DE ACTIVITATE ÎN SISTEMUL DE ACORDARE A ASISTENȚEI JURIDICE GARANTATE DE STAT PENTRU ANUL 2012

SUMAR

Angajamentul de a acorda asistență juridică persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a plăti serviciile juridice și de a consolida sistemul actual de asistență juridică garantată de stat *se reflectă în actele internaționale* la care Republica Moldova este parte, în *legislația și documentele de politici ale Republicii Moldova, inclusiv în Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova* „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2011-2014, în *Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 și în Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014*.

Pe parcursul anului 2012, *Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat* (CNAJGS) *s-a întrunit în 8 ședințe ordinare* și a adoptat 26 hotărâri întru asigurarea funcționalității sistemului de asistență juridică garantată de stat. În baza Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr. 198-XVI din 26.07.2007, în anul 2012 *Oficiile teritoriale* (OT ale CNAJGS) *ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat au acordat asistență juridică de urgență* (în caz de reținere în cauze penale și contravenționale – 2 536 cauze) *și calificată* (29 761 cauze, dintre care 28 261 cauze penale și 1500 cauze non-penale), *beneficiind de asemenea asistență 34 190 persoane* (inclusiv 2 021 minori, 3 236 femei). Pentru acordarea asistenței juridice *au fost implicați 520 avocați* care acordă asistență juridică *la cerere, 7 avocați publici și 11 avocați specializați în cauzele cu implicarea copiilor*.

Activitatea sistemului în anul 2012 a continuat să demonstreze o serie de **tendințe pozitive**:

- a) În ansamblu, *sistemul este funcțional*. Regulile și procedurile de lucru sunt aprobate și aplicate; personalul care activează în cadrul sistemului este instruit; serviciile sunt mediatizate și oferite unui număr în creștere de beneficiari, în special pe cauze penale; este asigurat un nivel minim de resurse care sunt valorificate cu un grad avansat de eficiență;
- b) *Cadrul normativ-juridic este în continuă perfecționare*. În baza Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, CNAJGS a adoptat reglementările necesare, revizuiu-le periodic, astfel încât acestea să fie clare, consecvente și fundamentate științific;
- c) *Nivelul de calificare profesională a angajaților Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS este în creștere* ca efect al autoinstruirii, instruirii continue și schimbului de experiență;
- d) *Gradul de vizibilitate a sistemului a sporit*. Majoritatea factorilor de decizie și a solicitanților de asistență juridică garantată de stat cunosc schema de funcționare a sistemului de asistență juridică garantată de stat. Prin acțiuni de mediatizare, sistemul devine tot mai cunoscut și potențialilor beneficiari de asistență juridică garantată de stat;

- e) **Calitatea asistenței juridice garantate de stat ușor s-a îmbunătățit.** În baza standardelor de activitate, avocații publici înregistrează înalte performanțe și bune practici de apărare bazate pe interesele beneficiarului. Aceste standarde constituie la moment o sursă primară de indicatori de calitate a serviciilor juridice în general. Datorită acțiunilor de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat și măsurilor de stimulare a motivației avocaților, crește numărul de avocați care își îndeplinesc profesionist misiunea în cadrul sistemului;
- f) **Interesul actualilor și potențialilor parteneri ai CNAJGS** pentru consolidarea capacității sistemului de asistență juridică garantată de stat **este în continuă creștere.**
- g) **Statutul juridic definitivat al CNAJGS.** În anul 2012, au fost introduse în textul Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat reglementări privind activitatea Aparatului administrativ al CNAJGS, care are menirea de a asigura activitatea continuă a Consiliului Național și să exercite controlul asupra funcționării sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat, măsură ce va contribui esențial la asigurarea funcționării și fortificarea capacității de administrare a întregului sistem de acordare a asistenței juridice garantate de stat.

Cu toate acestea, se constată o serie de **deficiențe în activitate**, precum *cadrul legislativ* ce necesită încă perfecționare, *volum de lucru în creștere* a colaboratorilor OT ale CNAJGS și număr limitat de persoane care ar răspunde la solicitările de asistență juridică garantată de stat, *nu există un mecanism de recuperare a cheltuielilor* de asistență juridică garantată de stat, *accesul la bazele de date pentru verificarea capacității de plată a solicitanților este restricționat*. Deși spectrul de servicii de asistență juridică garantată de stat din 01 ianuarie 2012 s-a extins și *pentru cauzele non-penale, societatea nu cunoaște suficient despre o astfel de protecție și ajutor* din partea statului, fiind necesare intervenții prompte în vederea unei mai ample mediatizări a acestui tip de asistență. Depășirea acestor deficiențe și provocări necesită și **intervenția altor autorități publice**, cât și a partenerilor de dezvoltare ai CNAJGS.

Prezentul raport de activitate cuprinde informații referitor la:

- I. Obligații internaționale și angajamente de acordare a asistenței juridice garantate de stat;**
- II. Activitatea în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anul 2012;**
- III. Obiective strategice și planul de acțiuni pentru anul 2013.**

I. OBLIGAȚII INTERNAȚIONALE ȘI ANGAJAMENTE DE ACORDARE A ASISTENȚEI JURIDICE GARANTATE DE STAT

Asigurarea accesului liber la justiție constituie un principiu de bază al statului de drept și o cerință obligatorie ce rezultă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte. Asistența juridică efectivă constituie un element de bază al accesului la justiție și statul are obligația de a garanta asistență juridică persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a plăti serviciile juridice.

Obligația de acordare a asistenței juridice calificate rezultă din mai multe acte internaționale:

- a) Declarația Universală a Drepturilor Omului, 10 decembrie 1948, în particular art. 2,7,8,10,11;
- b) Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, în particular art. 2 și art. 14 (3d);
- c) Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului, în particular art. 12, 37(d), art. 40 (2b);
- d) Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, în particular art. 6.3 (C) și jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului referitoare la articolul respectiv;
- e) Recomandările și Rezoluțiile Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitoare la:
 - Asistența juridică gratuită în materie civilă, comercială și administrativă (No Rec(76)5);
 - Asistența juridică gratuită și consultanță (No Rec(78)8);
 - Măsurile de facilitare a accesului la justiție (No Rec(81)7);
 - Accesul efectiv la lege și justiție pentru persoane sărace (No Rec(93)1) și
 - Libertatea de a exercita profesia de avocat (No Rec (2000)21).

Angajamentul de a facilita accesul la justiție se reflectă și în documente de politici ce țin de drepturile omului, justiție și afaceri interne, în particular,

1. Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, 2011-2014 (Fortificarea instituțiilor avocaturii și acordarea asistenței juridice garantate de stat: Fortificarea în continuare a instituției avocaturii și a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat);

2. Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014, (acțiunea 83-87 - fortificarea în continuare a instituției avocaturii și a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat. Guvernul va institui un *sistem viabil de acordare a asistenței juridice garantate categoriilor de persoane defavorizate, pe toate categoriile de cauze (penale, contravenționale și civile);* consolidarea sistemului *avocaților specializați* pentru cauzele cu minori; revizuirea regulilor cu privire la răspunderea avocatului pentru prejudiciul cauzat clientului; *crearea rețelei de servicii para-juridice comunitare* alături de servicii integrate de asistență socială, pentru acordarea asistenței juridice primare);

3. Planul Național de Acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, (Capitolul 3. Consolidarea justiției și a instituțiilor pentru protecția drepturilor omului, Obiectiv 13 – 14 - *implementarea sistemului de asistență juridică primară; consolidarea capacităților sistemului de asistență juridică calificată garantată de stat).*

Suportul Parlamentului și Guvernului pentru consolidarea în continuare a capacităților sistemului de asistență juridică garantată de stat se reflectă și în ***Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, (Pilonul III – Accesul la justiție*** și executarea hotărârilor

judecătorești; Obiectiv specific – ameliorarea cadrului instituțional și a proceselor care asigură accesul efectiv la justiție: asistență juridică efectivă, examinarea cauzelor și executarea hotărârilor judecătorești în termen rezonabil, modernizarea statutului unor profesii juridice conexe sistemului de justiție; *Direcția Strategică 3.1 – Fortificarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat (AJGS), domeniile de intervenție strategică 3.1.1 – 3.1.3 – Consolidarea capacității de organizare și administrare a sistemului AJGS, îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor de AJGS (cauze penale și non-penale), promovarea culturii și accesului la informația cu caracter juridic și reducerea nihilismului juridic*, (**Pilonul VI – Respectarea drepturilor omului în sectorul justiției**); Obiectiv specific: Asigurarea respectării drepturilor omului în practicile și politicile juridice; *Direcția Strategică 6.3 – Consolidarea sistemului de justiție pentru copii, domeniile de intervenție strategică 6.3.5 – 6.3.6 întocmirea și actualizarea permanentă a listei de avocați specializați în asistența juridică garantată de stat în cauzele care implică copii, elaborarea ghidurilor metodologice pentru avocații specializați în asistența juridică garantată de stat în cauzele care implică copii*).

De asemenea, obligația de acordare a asistenței juridice calificate și efective persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a plăti serviciile juridice rezultă din art. 20 și art. 26 al Constituției Republicii Moldova; prevederile Codului de Procedură Penală, Codului Contravențional și Codului de Procedură Civilă.

II. ACTIVITATEA ÎN SISTEMUL DE ACORDARE A ASISTENȚEI JURIDICE GARANTATE DE STAT ÎN ANUL 2012

II.I ACTIVITATEA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT (CNAJGS)

Misiunea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat, în baza Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198-XVI din 26.07.2007 este protejarea dreptului la un proces echitabil, stabilit de articolul 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, inclusiv asigurarea accesului liber și egal pentru toate persoanele la asistență juridică, prin organizarea și acordarea asistenței juridice garantate de stat, precum și diminuarea impedimentelor economico-financiare în realizarea accesului la justiție.

Sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat tinde să asigure accesul liber și egal pentru toate persoanele la asistență juridică efectivă în cadrul unui sistem cost-eficient, accesibil și nediscriminatoriu de asistență juridică garantată de stat.

CNAJGS își exercită atribuțiile în baza Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr. 198-XVI din 26 iulie 2007 și a Regulamentului Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 18 din 24.01.2008 (MO nr. 21-24/49 din 01.02.2008). Conform Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, CNAJGS se convoacă în ședințe ordinare o dată în trimestru. În virtutea spectrului de subiecte discutate, ***pe parcursul anului 2012, CNAJGS s-a întrunit în 8 ședințe ordinare și a adoptat 26 hotărâri.*** Astfel, întru realizarea obiectivelor și acțiunilor prevăzute în planul său de activitate, CNAJGS a întreprins multiple măsuri, inclusiv:

- Prin Hotărârea nr. 3 din 11 aprilie 2012 *a actualizat listele de avocați specializați care acordă asistență juridică garantată de stat în cauzele cu implicarea copiilor;*
- Prin Hotărârea nr. 6 din 16 iulie 2012 (publicată la 14.07.2012 în Monitorul Oficial nr. 177-180, art. nr. 1064), *a modificat pct. 3 și 12 al Regulamentului cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat*, aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 22 din 19 decembrie 2008;
- Prin Hotărârea nr. 9 din 2 august 2012 *a aprobat efectivul-limită al aparatului administrativ al CNAJGS* (publicată la 10.08.2012 în Monitorul Oficial nr. 166-169 art. nr. 968);
- Prin Hotărârea nr. 15 din 24 septembrie 2012 *a aprobat Regulamentul de activitate al aparatului administrativ al CNAJGS* (publicat la 09.11.2012 în Monitorul Oficial, nr. 234-236, art. nr. 1340);
- Prin Hotărârea nr. 19 din 21 decembrie 2012 *a actualizat listele de avocați specializați care acordă asistență juridică garantată de stat în cauzele cu implicarea copiilor;*
- Prin Hotărârea nr. 22 din 21 decembrie 2012 *a estimat numărul necesar de avocați publici și a decis asupra repartizării acestora în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat;*
- Prin Hotărârea nr. 24 din 21 decembrie 2012 *a stabilit volumul de lucru atribuit avocaților publici;*
- Prin Hotărârile nr. 2, 4, 5, 7, 13, 18 și 25 din anul 2012 au fost *suplinite listele avocaților care acordă asistență juridică la cerere.*

Pe parcursul anului 2012 CNAJGS a adoptat și alte hotărâri importante pentru consolidarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat și anume: Hotărârea nr. 8 din 16.07.2012 cu privire la *formarea Grupului de lucru pentru revizuirea criteriilor de selectare a avocaților care acordă asistență juridică calificată garantată de stat*, Hotărârea nr. 11 din 03.09.2012 cu privire la *aprobarea conceptului fișei postului statului de personal al AA al CNAJGS*, Hotărârea nr. 12 din 03.09.2012 cu privire la *numirea în funcție a directorului executiv*

al CNAJGS, Hotărârea nr. 16 din 24.09.2012 cu privire la *numirea în funcția de coordonator al OT Chișinău*, Hotărârea nr. 20 din 21.12.2012 cu privire la *formarea Grupului de lucru pentru elaborarea mecanismului de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat*, Hotărârea nr. 21 din 21.12.2012 cu privire la *aprobarea listei avocaților cărora li se acordă diplomă de mențiune în anul 2012*, Hotărârea nr. 24 din 21.12.2012 cu privire la *stabilirea volumului de lucru atribuit avocaților publici*, Hotărârea nr. 26 din 21.12.2012 cu privire la *actualizarea Registrului național al persoanelor care acordă asistență juridică garantată de stat*.

Hotărârile CNAJGS pot fi accesate la următoarea adresă web: <http://cnajgs.md/ro/cadrul-normativ.html>.

Resurse disponibile pentru sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat.

Cheltuielile pentru asistența juridică garantată de stat, deși au o pondere redusă în bugetul de stat comparativ cu alte state europene, au crescut de la 6,9 milioane lei pentru anii 2009 și 2010 la 8,5 milioane lei pentru anul 2011 și 22,8 milioane lei pentru anul 2012. Creșterea cheltuielilor pentru acest domeniu se datorează creșterii considerabile a volumului de asistență juridică garantată de stat acordate, inclusiv urmare a extinderii spectrului de servicii de asistență juridică garantată de stat pe cauzele non-penale și în virtutea sporirii încrederii potențialilor beneficiari în sistem. În contextul în care spectrul de servicii a fost extins și la cauzele non-penale, corespunzător volumul de asistență juridică garantată de stat este în continuă creștere. Odată cu extinderea asistenței juridice garantate de stat și asupra cauzelor non-penale precum și inițierea implementării unor obiective prevăzute în Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în anul 2013 sunt prevăzute 25, 8 milioane lei.

Parteneriate ale CNAJGS. Pentru asigurarea funcționalității sistemului de asistență juridică garantată de stat, în vederea acordării asistenței juridice efective, CNAJGS a colaborat cu autoritățile din cadrul sistemului de justiție (Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele de judecată, Uniunea Avocaților, Procuratura) și cele ale administrației publice centrale (Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei) și locale. În acest context, pe parcursul anului 2012, CNAJGS a adresat autorităților menționate 52 de demersuri (note informative, recomandări metodologice referitor la solicitarea și desemnarea avocatului, răspunsuri la solicitările înaintate etc.).

În baza acordului de colaborare încheiat de CNAJGS la 5 aprilie 2010 cu Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Fundația „Soros-Moldova”, în scopul promovării noilor modele de acordare a asistenței juridice primare, a avut loc pilotarea modelului de asistență juridică primară prin intermediul rețelei de para-juriști comunitari în localitățile din Republica Moldova (activități: instruire, elaborare instrumente de lucru, asistență și coordonare, formulare de concluzii pentru extinderea modelului la nivel național).

În prezent în țară activează 23 para-juriști în 23 de comunități din Republica Moldova în cadrul proiectului pilot „**Abilitarea Juridică a Comunităților Rurale prin Intermediul unei Rețele de Parajuriști Comunitari**”, implementat cu sprijinul financiar al Guvernului Suediei. Urmare a derulării acestui proiect pe o durată de 2 ani, un grup de experți naționali au efectuat un studiu intitulat „Principalele concluzii ale unui proiect-pilot și recomandări pentru extinderea rețelei de parajuriști” prin care se recomandă susținerea rețelei de parajuriști pilotate și extinderea acesteia la scară națională, or după 2 ani de activitate în cadrul proiectului-pilot se poate confirma cu certitudine că instituția parajuriștilor este un instrument necesar și util pentru accesarea drepturilor și pentru îmbunătățirea guvernării locale în Republica Moldova.

Conform prevederilor Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat, para-juriștii activează în baza unui regulament, aprobat de Consiliul Național. Respectiv, Consiliul a elaborat

și a aprobat **Regulamentul de activitate al para-juriștilor**, care a fost publicat la 13.01.2012 în Monitorul Oficial nr. 7-12, art. nr. 49.

În anul 2012, CNAJGS în colaborare cu Ministerul Justiției au elaborat un proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat fiind reglementate cazurile în care se refuză acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat în cauze non-penale, precum și introduse noi reglementări cu privire la activitatea Directorului executiv și al Aparatului administrativ al CNAJGS. Legea de modificare și completare nr. 112 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 149-154, art. nr. 488.

La 27 iulie 2012 CNAJGS a adresat Ministerului Justiției o solicitare privind formarea unui grup de lucru pentru modificarea și completarea legislației, în vederea elaborării **mecanismului de acces la bazele de date pentru verificarea veniturilor solicitanților de asistență juridică garantată de stat**. Acest mecanism este indispensabil pentru confirmarea documentară a surselor de formare a veniturilor solicitanților. Dat fiind faptul că instituțiile deținătoare de astfel de informații restricționează accesul la bazele de date pe care le dețin, s-a decis că următorul pas care trebuie întreprins este elaborarea unui proiect de modificare a legislației existente, în special legislația care reglementează activitatea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, Î.S. „Cadastru”, Î.S. „Registru” și Casei Naționale de Asigurări Sociale precum și anumite amendamente la Codul Fiscal al Republicii Moldova.

La 10 decembrie 2012 Ministerul Justiției a creat grupul de lucru pentru elaborarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat. Au fost punctate primele idei în cadrul unei ședințe. Aceste acțiuni urmează a fi desfășurate pe parcursul anului 2013, pentru implementarea cărora contăm și pe intervenția altor autorități publice și a partenerilor de dezvoltare ai CNAJGS.

În anul 2012, cu suportul Fundației Soros-Moldova a fost finalizată elaborarea sistemului de evidență automatizată a datelor statistice care este implementat în activitatea cotidiană a Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS din 1 ianuarie 2013.

Pe parcursul anului 2012, CNAJGS, cu suportul și asistența Fundației „Soros-Moldova” și „PNUD – Moldova” a organizat câteva sesiuni de instruire pentru prestatorii de servicii de asistență juridică garantată de stat, personalul Oficiilor Teritoriale și Aparatului administrativ al CNAJGS, inclusiv:

- ✚ 25-27 octombrie 2013, - "Curs de instruire cu privire la acordarea asistenței juridice tinerilor vulnerabili";
- ✚ 1-3 noiembrie 2012, - sesiune de instruire pentru avocați și coordonatorii Oficiilor teritoriale ale CNAJGS "Prevenirea și combaterea torturii și altor rele tratamente".;
- ✚ 17 noiembrie 2012, - atelier de lucru "Instruirea personalului Oficiilor teritoriale și Aparatului administrativ al CNAJGS pentru operarea cu sistemul de evidență automatizată a datelor statistice".

Pe parcursul anului precedent, CNAJGS a încheiat acorduri de colaborare cu Fundația „Soros-Moldova” și „PNUD – Moldova”. Aceste parteneriate presupun implementarea a 2 proiecte: „Suport pentru Reformarea Sectorului Justiției în Moldova” și „Consolidarea capacităților instituționale și manageriale ale CNAJGS” în cadrul cărora se preconizează organizarea atelierelor de instruire pentru personalul Oficiilor Teritoriale și Aparatului administrativ, precum și subiecții care acordă servicii de asistență juridică garantată de stat; acordarea asistenței consultative și financiare pentru soluționarea unor probleme cheie și implementarea acțiunilor incluse în documentele de politici ale Republicii Moldova și suport pentru efectuarea vizitelor de monitorizare trimestriale în teritoriu.

Deși colaborarea CNAJGS cu diferiți actori ai sistemului de justiție (Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele de judecată, Uniunea Avocaților, Procuratura) este una bună, totuși este necesară o comunicare mai intensă, la nivel central și local, mai ales că metodele și procedeele de lucru în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat sunt în permanentă dezvoltare, ceea ce presupune o mediatizare și informare permanentă a modalității de funcționare.

Activitățile de mediatizare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat au fost realizate prin diseminarea ghidurilor practice, pliantelor și broșurilor informative, inclusiv:

- „Ghid privind sistemul de asistență juridică garantată de stat”, elaborat cu suportul financiar al Programului comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene privind sporirea independenței, transparenței și eficienței justiției în Republica Moldova;
- „Ghidul avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor aflați în conflict cu legea”, elaborat cu suportul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltarea Internațională (SIDA) și UNICEF-Moldova,
- Îndrumar pentru părinți și copiii lor „Ce faci când copilul tău este în conflict cu legea?”, elaborat cu suportul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltarea Internațională (SIDA) și UNICEF-Moldova,.
- „Îndrumar juridic elementar pentru cetățeni” elaborat cu sprijinul financiar al Guvernului Suediei,
- „Ghid metodologic pentru parajuriști” elaborat cu sprijinul financiar al Guvernului Suediei.

În luna decembrie 2012 a fost elaborat și tipărit un poster dedicat mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat (500 exemplare) și un pliant dedicat asistenței juridice garantată de stat pe cauzele non-penale (1000 exemplare). Broșurile au fost repartizate la toate Oficiile Teritoriale ale CNAJGS, avocaților și reprezentanților organelor de drept cât și beneficiarilor în scopul mediatizării sistemului de asistență juridică garantată de stat.

În vederea asigurării accesibilității și cunoașterii de către populație a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat, Directorul executiv și președintele CNAJGS au participat la 2 emisiuni radio la postul „Teleradio-Moldova”, dedicate în întregime mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat. În raionul Cahul și Comrat au fost publicate articole în ziarele locale despre faptul acordării unei astfel de asistențe. Coordonorul și un consultant al Oficiului Teritorial Chișinău au participat la două întâlniri cu studenții UTM în luna octombrie 2012, în cadrul cărora au făcut o prezentare a mecanismului de acordare a asistenței juridice garantate de stat.

De asemenea, informații relevante actualizate referitor la asistența juridică garantată de stat (pentru populație, avocați, organele de drept) sunt plasate permanent pe pagina web a CNAJGS (<http://www.cnajgs.md>).

PROVOCĂRI MAJORE, CE NECESITĂ INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI PUBLICE:

1. Cadru normativ-juridic și practici cotidiene ce necesită perfecționare. Există o serie de aspecte conceptuale, ce urmează a fi soluționate prin modificarea legislației și care depășesc competența CNAJGS (înlăturarea posibilei contradicții a art. 69 CPP, art. 77 CPC și art. 19 din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat; reglementarea expresă a condițiilor acordării asistenței juridice garantate de stat în situațiile de amnistie, extrădare și transfer a condamnaților; reglementarea participării apărătorului în cazul renunțării la apărător, înlocuirii

apărătorului, substituirea apărătorului ales cu un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; acordarea asistenței juridice persoanelor condamnate la privațiune de libertate; stabilirea mecanismului de acordare a asistenței juridice parțial gratuite; stabilirea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat etc.).

2. Instituționalizarea sistemului de asistență juridică primară prin extinderea rețelei de parajuriști la scară națională. Instituirea sistemului de asistență juridică primară prin extinderea rețelei de parajuriști este prevăzut ca angajament în Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, în Planul de activitate a Guvernului pentru anii 2011-2014, în Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului 2011-2014 și în Strategia de activitate în sistemul de asistență juridică garantată de stat pentru anii 2012-2014.

Activitatea parajuriștilor în Republica Moldova este orientată spre trei scopuri principale: instruirea comunităților în privința drepturilor lor și a mijloacelor prin care le pot revendica, asigurarea asistenței juridice primare și facilitarea implicării membrilor comunității în procesele decizionale și în activitățile de interes comun. Astfel rolurile parajuriștilor intersectează diverse arii ale vieții sociale din Republica Moldova, ei contribuind la o mai bună informare în privința drepturilor și la o creștere a încrederii în sistemul juridic în rândul rezidenților zonelor rurale și al grupurilor sociale vulnerabile, la reducerea volumului plângerilor rezultate din neînțelegerea legii și a procedurilor juridice, la buna guvernare și, în perspectivă - la diminuarea sărăciei în comunitățile rurale ca urmare a angajării active a comunităților în identificarea și soluționarea propriilor probleme. Prin intermediul parajuriștilor, aproximativ 9500 de persoane au beneficiat de asistență juridică primară, la care de altfel nu ar fi avut acces. O serie de conflicte au fost mediate și s-au pus în aplicare câteva inițiative importante în interesul comunităților. Totuși, acestea nu sunt decât rezultatele cantitative ce pot fi schițate pe o perioadă de 2 ani de activitate. Impactul pe care parajuriștii îl pot avea asupra vieții indivizilor și a comunităților în general ar putea fi cu mult mai mare, dacă ei ar acționa pe o perioadă mai mare de timp. Susținerea rețelei de parajuriști pilotate și extinderea acesteia la scară națională este o măsură importantă pentru accesarea drepturilor și pentru îmbunătățirea guvernării locale în Republica Moldova.

3. Sistemul de verificare a capacității de plată a solicitanților de asistență juridică garantată de stat s-a dovedit a fi inefficient și nu permite excluderea abuzurilor din partea solicitanților. Mecanismul de testare a veniturilor solicitanților de asistență juridică garantată de stat nu funcționează în mod eficient din mai multe cauze, inclusiv restricționarea accesului coordonatorilor Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS la bazele de date informaționale (fiscale, cadastrale, ale ÎS “Registru”, etc.), imposibilitatea obținerii actelor doveditoare, lipsa mijloacelor tehnice necesare pentru schimbul de informații cu Oficiile Teritoriale etc.

4. Nu există încă un mecanism de recuperare a cheltuielilor pentru asistență juridică garantată de stat în cazurile când beneficiarii de asistență sunt recunoscuți vinovați și condamnați pentru acțiunile lor, precum și în cazurile în care beneficiarii asistenței juridice pe cauze civile obțin câștig de cauză, urmând a fi recuperate cheltuielile de asistență juridică de la partea care a pierdut procesul.

Extinderea asistenței juridice pentru toate categoriile de litigii care se examinează în justiție din 1 ianuarie 2012 a atras după sine creșterea volumului de lucru. Plus la aceasta, instituirea sistemului de asistență juridică primară, cere, de asemenea, resurse importante. Având în vedere experiența anterioară, este crucial să fie identificate și alocate în prealabil resursele necesare care ar permite funcționarea sistemului asistenței juridice garantate de stat fără deficiențe.

II.II ACTIVITATEA OFICIILOR TERITORIALE ALE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT

Cele cinci Oficii Teritoriale ale CNAJGS (amplasate în localitățile de reședință a Curților de Apel) își exercită atribuțiile în baza Legii nr.198-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat și a Regulamentului funcționării Oficiilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 15 din 30.07.2008 (Monitorul Oficial nr. 160-161 art. nr. 463 din 22.08.2008). Fiecare OT este condus de un coordonator, selectat prin concurs de către CNAJGS, având angajați unul (Cahul, Comrat, Căușeni) sau mai mulți (Chișinău - 6, Bălți - 3) consultanți și câte un contabil.

Volumul asistenței juridice acordate. În anul 2012, Oficiile Teritoriale ale CNAJGS au acordat asistență juridică de urgență (2 536 cauze) și calificată (2 9761 cauze), beneficiind de asemenea asistență 34 190 persoane (inclusiv 2 021 minori și 3 236 femei)¹.

Astfel, în anul 2012, numărul de beneficiari de asistență juridică garantată de stat a crescut cu 19,3 % în raport cu numărul de beneficiari de asistență juridică garantată de stat în anul 2011.

Anul 2012

Oficiul Teritorial	Colaboratori	Avocați la cerere	Decizii Asistența Calificata	Decizii Asistența Urgență	Onorarii plătite (lei)
Chișinău	8	321	17545	1269	6 642 477, 00
Bălți	5	130	6970	566	2 557 225, 00
Cahul	3	32	2109	389	751 365, 00
Bender	3	22	2076	218	629 449, 00
Comrat	3	15	1061	94	337 952, 00
Total	22	520	29761	2536	10 918 468, 00

Anul 2011

Oficiul Teritorial	Colaboratori	Avocați la cerere	Decizii Asistența Calificata	Decizii Asistența Urgență	Onorarii plătite (lei)
Chișinău	8	313	13663	950	3 996 600, 00
Bălți	5	121	5690	295	1 615 865, 00
Cahul	3	31	1596	353	706 385, 00
Bender	3	20	1857	224	612 881, 00
Comrat	3	16	785	118	240 126, 00
Total	22	501	23591	1940	7 171 857, 00

¹ NB: Unele decizii conțin desemnarea a doi sau mai mulți avocați sau desemnarea unui avocat în două sau mai multe cauze sau desemnarea unui avocat în privința mai multor beneficiari în aceeași cauză.

Anul 2010

Oficiul Teritorial	Colaboratori	Avocați la cerere	Decizii asistența calificata	Decizii asistența urgență	Onorarii plătite (lei)
Chișinău	6	190	11386	1007	2 637 750,00
Bălți	4	80	4889	162	1 157 498,00
Cahul	3	30	1670	385	567 839,00
Bender	3	18	1742	193	494 680,00
Comrat	3	13	749	64	213 400,00
Total	19	331	20436	1811	5 071 167,00

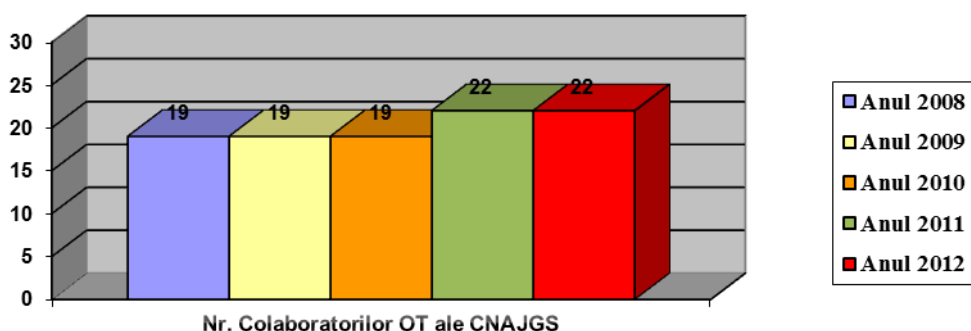
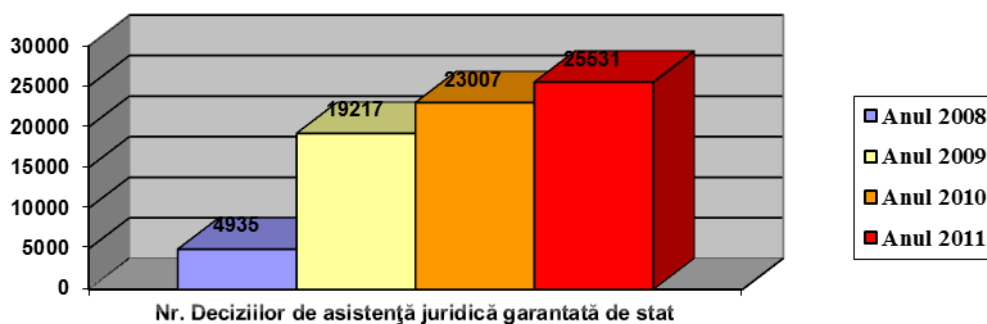
Anul 2009

Oficiul Teritorial	Colaboratori	Avocați la cerere	Decizii Asistența Calificata	Decizii Asistența Urgență	Onorarii plătite (lei)
Chișinău	6	153	10264	1009	2 674 900,00
Bălți	4	70	4081	126	1 062 460,00
Cahul	3	25	1553	211	415 575,00
Bender	3	16	1310	118	242 535,00
Comrat	3	13	509	36	182 665,00
Total	19	277	17 717	1500	4 578 135,00

Anul 2008

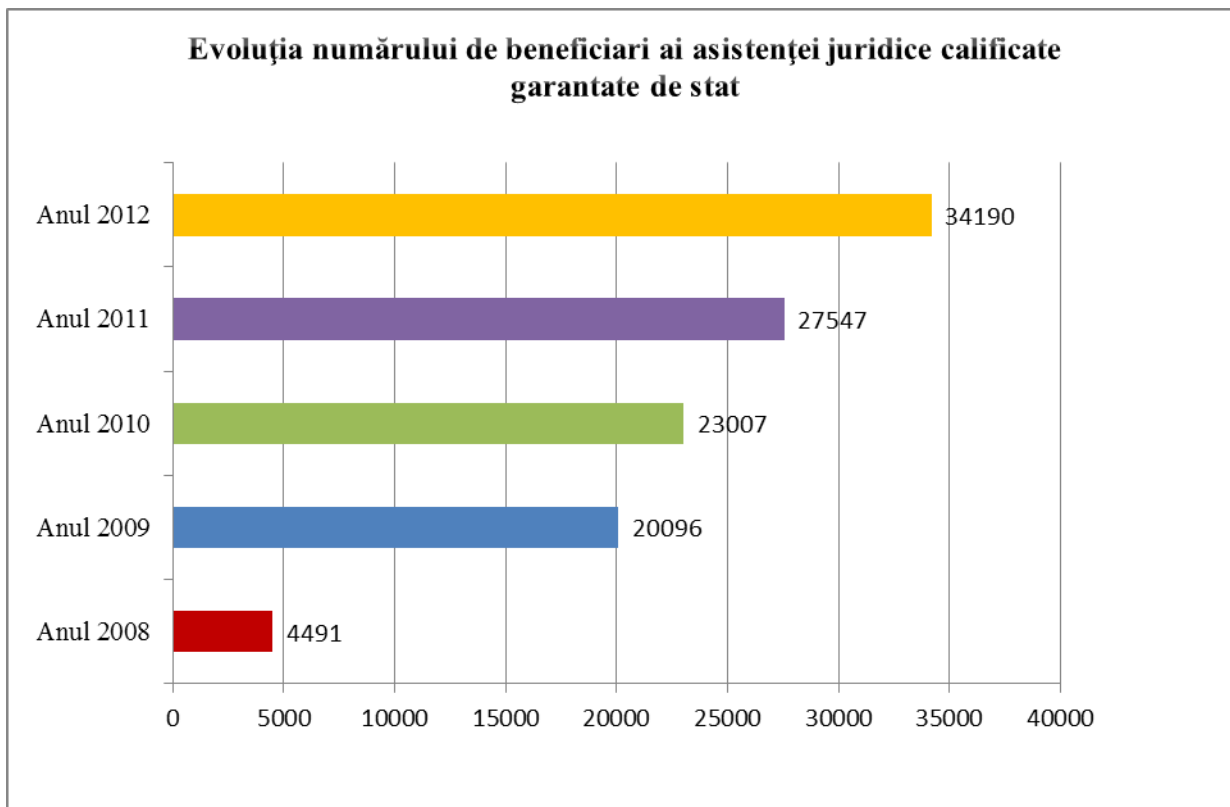
Oficiul Teritorial	Colaboratori	Avocați la cerere	Decizii Asistența Calificata	Decizii Asistența Urgență	Onorarii plătite (lei)
Chișinău	6	145	3417	287	412538
Bălți	4	70	716	104	174740
Cahul	3	21	229	44	27080
Bender	3	11	76	7	33600
Comrat	3	11	53	2	14000
Total	19	258	4 491	444	661 958

Activitatea sistemului de asistență juridică garantată de stat pentru anii 2008-2012

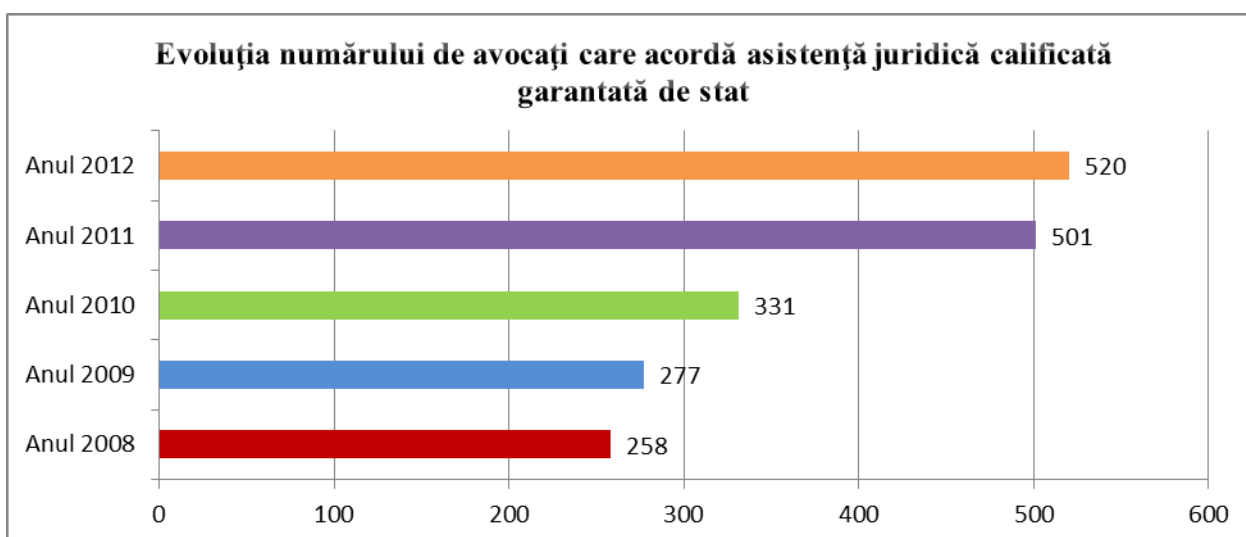

Astfel, *volumul de asistență juridică garantată de stat acordată este în creștere*. Ca efect, volumul de lucru al personalului Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS este în creștere, deși motivația salarială a acestora continuă să fie una modestă (ținând cont de volumul exagerat de lucru și efortul pe care trebuie să-l depună în vederea instituționalizării sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat). Statele de personal (19 unități, inclusiv 5 contabili) au fost calculate în anul 2008 pentru 6000-7000 decizii². În anul 2011, 5 coordonatori și 12 consultanți au procesat solicitări de asistență juridică garantată de stat în privința a 27 587 persoane (inclusiv recepționarea solicitării, desemnarea avocatului, comunicarea deciziei, monitorizarea și verificarea raportului de activitate). Odată cu intrarea în vigoare a normelor din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat care prevăd acordarea asistenței juridice și în cauzele civile, contravenționale și de contencios administrativ, a crescut volumul și complexitatea lucrului efectuat de către oficiile teritoriale, același număr de personal ca și în 2011 au procesat solicitări de asistență juridică garantată de stat în privința a 34 190 persoane, ceea ce necesită adaptările de rigoare în privința resurselor umane alocate.

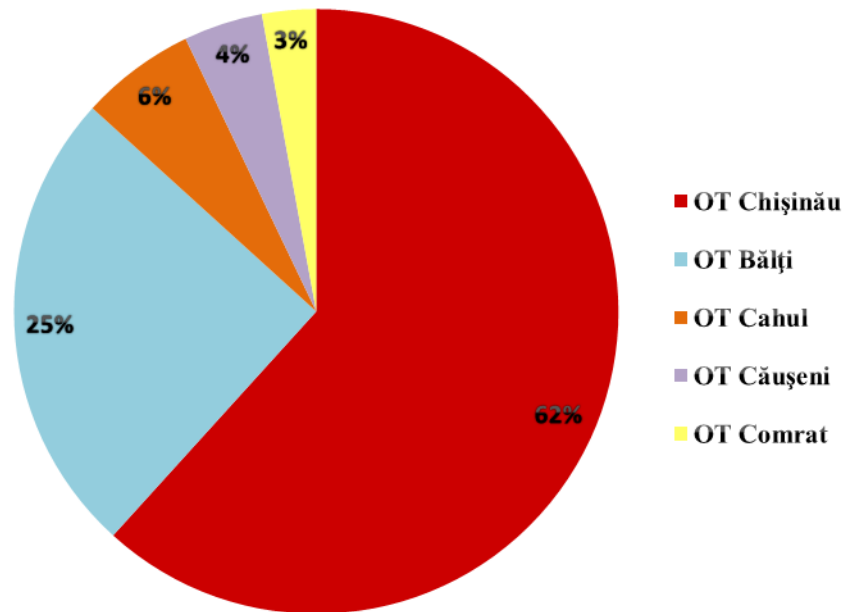
² NB: numărul de angajați ai OT ale CNAJGS a rămas același pentru anul 2008, 2009 și 2010, în temeiul OMJ nr. 335 din 03.08.2011 s-a suplinit nr. de unități de personal cu acordarea a 3 unități de consultant pentru 2 din cele 5 OT ale CNAJGS.

Prestatorii de servicii de asistență juridică garantată de stat. Pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat au fost implicați 520 avocați care acordă asistență juridică la cerere și 7 avocați publici. În total în țară activează (cu excepția avocaților care și-au suspendat licența pentru exercitarea profesiei de avocat) circa 1729 avocați. Este de menționat că numărul de avocați la cerere, interesați în implicarea în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat este în creștere.

Ponderea avocaților care acordă asistență juridică calificată garantată de stat pe OT ale CNAJGS

În anul 2012, în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat au activat 7 avocați publici, toți în mun. Chișinău, acordând asistență juridică calificată garantată de stat în 225 cauze. Avocații publici au încheiat contracte cu OT ale CNAJGS fiind desemnați pentru acordarea asistenței juridice de către OT ale CNAJGS, însă remunerarea o primeau din alte surse. Finanțarea externă a finalizat, iar din anul 2012 remunerarea avocaților publici se efectuează din resursele destinate acordării asistenței juridice garantate de stat.

Biroul Asociați de Avocați „Avocații Publici” a activat în calitate de proiect finanțat de Fundația Soros-Moldova din anul 2006, în cadrul biroului respectiv activând în prezent 7 avocați. Până la lansarea sistemului asistenței juridice garantate de stat, Biroul a acordat asistență gratuită persoanelor social-vulnerabile, urmărind totodată și colectarea informației statistice privitor la necesități, evidențierea problemelor care există în sistemul de asistență juridică, testarea modelelor de monitorizare a calității serviciilor, cristalizarea practicilor potrivite de organizare a activității birourilor de avocați publici. La moment, avocații publici prestează servicii juridice în raza de activitate al Oficiului teritorial Chișinău. În anul 2013, CNAJGS a extins rețeaua de avocați publici pe întreg teritoriul țării cu suplینirea listei cu încă 5 avocați publici, minim câte un avocat public în raza de activitate a fiecărui Oficiu teritorial³.

Calitatea serviciilor de asistență juridică garantată de stat. Experiența funcționării biroului de avocați publici a demonstrat că, în mare măsură, calitatea serviciilor prestate de avocat depinde de organizarea activității biroului și de sistemul intern de raportare. Activitatea avocaților publici este monitorizată în baza Regulamentului de activitate a avocaților publici (Hotărârea CNAJGS nr. 18 din 06.10.08) și a standardelor de calitate stabilite în „Manualul avocaților publici”, documente care reglementează atât organizarea interioară a Biroului cât și mecanismul de acordare a asistenței juridice. Prin aplicarea pe o lungă durată a standardelor de reprezentare

³ Conform Planului de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (Pilonul III, Acțiunea 3.1.2, pct. 4) – MO al RM, 2012, nr. 109-112, art. 371

calitativă a clienților pe cauze penale și implicare continuă în reforma sistemului de asistență juridică garantată de stat, avocații publici au influențat mulți avocați din practica privată în vederea ridicării profesionalismului acestora. În special, este evidentă influența avocaților publici la avocații care acordă asistență juridică garantată de stat, preluând modelele de ținere a dosarului în apărare de la avocații publici.

CNAJGS a adoptat modelele de acte pe care trebuie să le întocmească avocatul la cerere (registrul serviciilor, modelul de raportare a asistenței juridice acordate, Hotărârea nr. 17 din 06.10.2008) care ulterior au fost modificate și ajustate la condițiile actuale prin Hotărârea nr. 15 din 21.12.2011). Anterior a fost adoptat și conceptul de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat (Hotărârea nr. 25 din 28.10.2009). În baza acestei hotărâri a CNAJGS, se instituie un mecanism diferențiat de monitorizare a calității asistenței juridice acordate de către avocații la cerere (în funcție de capacitățile administrative, materiale și umane necesare pentru aceasta), după cum urmează: OT Chișinău al CNAJGS să monitorizeze trimestrial calitatea serviciilor acordate de fiecare al 10-lea avocat inclus în lista avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat; corespunzător OT Bălți al CNAJGS – calitatea serviciilor acordate de fiecare al 5-lea avocat; OT Cahul al CNAJGS, OT Bender al CNAJGS, OT Comrat al CNAJGS - calitatea serviciilor acordate de fiecare al 3-lea avocat. Astfel, pe parcursul anului 2012 au trecut procedura monitorizării asistenței juridice acordate în cadrul OT Chișinău al CNAJGS-120 avocați, în cadrul OT Bender al CNAJGS-15 avocați; OT Cahul al CNAJGS-11 avocați; OT Bălți al CNAJGS-32 avocați; OT Comrat al CNAJGS-15 avocați. Monitorizarea ca proces are ca efect responsabilizarea avocaților, inclusiv a celor care nu au fost supuși monitorizării.

Deși pe parcursul anului 2012 la CNAJGS au parvenit doar 12 petiții referitor la calitatea asistenței juridice acordate, cu certitudine calitatea asistenței juridice garantate de stat oferite de către avocați la cerere nu corespunde așteptărilor CNAJGS. Este de menționat că, la moment, lipsește un sistem explicit al standardelor de calitate a activității avocaților în general. Aceste standarde trebuie să servească drept repere pentru aprecierea calității lucrului avocatului în toate cazurile, inclusiv în cadrul asistenței juridice garantate de stat. Calificativul „de stat” nu aduce rigori suplimentare, or „calitatea prestației avocatului” reprezintă unul și același obiectiv și parametru și în cadrul sistemului asistenței juridice garantate de stat, și în cadrul practicii particulare a avocatului.

CNAJGS și OT ale CNAJGS nu au competența de a institui standarde de calitate aparte pentru asistența juridică garantată de stat, or acestea nu trebuie să se deosebească de cele mai bune practici și tradiții din domeniu. Astfel, elaborarea standardelor de activitate a avocaților necesită și implicarea Uniunii Avocaților.

De menționat că Uniunea Avocaților la 30.03.2012 prin Decizia Consiliului Uniunii nr. 2 a aprobat „Ghidul avocatului în apărare”. Ghidul a fost elaborat de către BAA „Avocații Publici” în cadrul proiectului Fundației Soros-Moldova „Promovarea unui sistem durabil de asistență juridică garantată de stat în Republica Moldova”. Aceste standarde servesc drept sistem de referință pentru a determina cât de profesionist și diligent a acționat un avocat, inclusiv avocații care acordă asistență juridică garantată de stat.

Concomitent, datorită numărului mic de avocați, în special în anumite raioane, practic nu poate fi realizat un concurs pentru admiterea în sistemul asistenței juridice garantate de stat și nu există, cu excepția mun. Chișinău, o competiție între avocați. În atare condiții, avocații nu sunt stimulați suficient pentru actualizarea cunoștințelor și ridicarea profesionalismului. Pentru prevenirea acestor situații CNAJGS a adoptat Hotărârea nr. 8 din 16 iulie 2012 cu privire la formarea Grupului de lucru pentru revizuirea criteriilor de selectare a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat din care fac parte reprezentanți ai CNAJGS, a Oficiilor sale teritoriale, avocați la cerere și avocați publici. Rezumând rezultatele activității grupului de lucru,

a fost elaborată o grilă de evaluare a avocaților, ce va însuma criteriile care trebuie să le întrunească un avocat pentru a fi eligibil de a acorda asistență juridică calificată garantată de stat. Totodată, s-a propus prezentarea unui aviz de la Baroul de avocați teritorial al Uniunii Avocaților, în circumscripția căruia este înregistrat avocatul, care va fi anexat la dosarul depus. O a doua etapă parcursă de către candidat va fi interviul în fața Comisiei de concurs. Aceste recomandări urmează a fi luate în calcul la elaborarea proiectului de modificare a Regulamentului cu privire la concursul de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat adoptat prin Hotărârea nr. 6 din 5 iunie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 160-161, art. nr. 461 din 22.08.2008).

Evidența activității de acordare a asistenței juridice garantate de stat. Trimestrial, cu participarea membrilor CNAJGS și ai colaboratorilor Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS au loc vizite de schimb de experiență și de monitorizare a activității Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS. CNAJGS a elaborat și aprobat modelele următoarelor registre, care sunt ținute de către oficiile teritoriale ale CNAJGS: Registrul de evidență a petițiilor parvenite în adresa Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS; Registrul de evidență a solicitărilor și a deciziilor de acordare a asistenței juridice calificate pe cauze penale; Registrul de evidență a solicitărilor și deciziilor de acordare a asistenței juridice calificate de urgență; Registrul de evidență a recepționării rapoartelor și a deciziilor cu privire la remunerarea avocaților; Registrul documentelor ieșite; Registrul documentelor de intrare.

Este de menționat că ținerea pe suport de hârtie a acestor registre nu permite a valorifica în termeni utili informația și nici colectarea informației statistice necesare pentru dezvoltarea sistemului. În acest sens, Oficiile Teritoriale ale CNAJGS țin evidența statistică și în baza unui set de indicatori de colectare a datelor statistice, aprobat de CNAJGS. Datele sunt incluse în rapoartele trimestriale de activitate prezentate de către Oficiile teritoriale către CNAJGS.

De asemenea, trimestrial și anual, datele statistice cu privire la asistența juridică garantată de stat calificată și de urgență sunt făcute publice pe pagina web a CNAJGS (<http://cnajgs.md/ro/informatie-utila.html>).

În anul 2012 CNAJGS și Oficiul Teritorial Chișinău al CNAJGS, în colaborare cu Fundația Soros-Moldova au finalizat procesul de testare și implementare a sistemului de evidență automatizată a datelor statistice, ceea ce va permite a facilita procesul de colectare a datelor statistice, dar și de procesare a solicitărilor de asistență juridică garantată de stat. Noul sistem este implementat în activitatea cotidiană a Oficiilor Teritoriale din 1 ianuarie 2013.

Colaborarea Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS cu organele de drept. În acest sens, pe parcursul anului 2012, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- întâlniri cu reprezentanții organelor de drept în vederea îmbunătățirii procesului de asigurare rapidă și efectivă a beneficiarilor cu asistență juridică garantată de stat;
- mediatizarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat prin diferite acțiuni, inclusiv și prin diseminarea pliantelor și broșurilor informative dedicate asistenței juridice garantate de stat;
- expedierea notelor informative și explicațiilor metodice referitor la solicitarea și acordarea asistenței juridice garantate de stat, etc.

Majoritatea dintre aceste acțiuni au fost fie planificate, fie intervenții cazuale ca efect al înțelegerii diferite a legislației în domeniul asistenței juridice garantate de stat (spre exemplu: solicitarea urgentă a apărătorului chiar dacă nu este situație de acordare a asistenței juridice de urgență; accesul limitat la dosare pentru a monitoriza calitatea asistenței juridice acordate; situații de încasare dublă a remunerării de către unii avocați de la Oficiile Teritoriale și de la beneficiari etc.).

III. OBIECTIVE STRATEGICE ȘI PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU ANUL 2013

Prin Strategia de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2012-2014, CNAJGS și-a fixat următoarele obiective de dezvoltare a sistemului (acestea derivând din Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, 2011-2014 și din Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016):

1. ***Consolidarea capacității CNAJGS și a OT ale CNAJGS de organizare și administrare a procesului de acordare a asistenței juridice garantate de stat***
 - a) Revizuirea cadrului normativ-juridic și promovarea modificărilor în legislație în vederea înlăturării lacunelor și coliziilor în procesul de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
 - b) Generalizarea practicii de implementare și elaborarea de recomandări în vederea aplicării uniforme a legislației în domeniul asistenței juridice garantate de stat;
 - c) Revizuirea activității curente a Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS și luarea măsurilor instituționale conform competenței;
 - d) Ajustarea schemei de încadrare/remunerare a personalului în contextul extinderii sistemului asistenței juridice garantate de stat și pentru cauzele civile, contravenționale și de contencios administrativ și instruirea coordonatorilor, specialiștilor oficiilor teritoriale ale CNAJGS și personalului Aparatului administrativ al CNAJGS;
 - e) Colectarea și analiza trimestrială a datelor statistice pentru determinarea necesităților, stabilirea tendințelor și dinamicii în cadrul sistemului, precum și estimarea costurilor de asistență juridică garantată de stat, inclusiv prin implementarea sistemului de evidență automatizată a datelor statistice;
 - f) Asigurarea unei planificări bugetare eficiente a costurilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat;
 - g) Elaborarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat;
 - h) Elaborarea mecanismului de acces la bazele de date pentru verificarea capacității de plată a solicitanților de asistență juridică garantată de stat;
 - i) Identificarea unor surse adiționale care vor putea fi utilizate la consolidarea sistemului asistenței juridice garantate de stat;
 - j) Elaborarea și implementarea planului anual de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat și determinarea rolurilor și responsabilităților.
2. ***Diversificarea spectrului de servicii de asistență juridică garantată de stat***
 - a) Instituționalizarea sistemului de asistență juridică primară prin extinderea rețelei de parajuriști la scară națională;
 - b) Efectuarea studiului privind aplicarea noilor metode de acordare a asistenței juridice calificate garantate de stat și, după caz, implementarea unui proiect pilot;
 - c) Elaborarea și testarea mecanismului de acordare a asistenței juridice primare de către asociațiile obștești;
 - d) Pilotarea unor noi modele de acordare a asistenței juridice garantate de stat, orientate la necesitățile beneficiarilor din categoriile social-vulnerabile.
3. ***Îmbunătățirea calității serviciilor de asistență juridică garantată de stat***
 - a) Revizuirea criteriilor de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat și asigurarea transparenței procesului de selectare a avocaților;

- b) Susținerea Uniunii Avocaților și partenerilor săi în procesul de elaborare a unui set de standarde de activitate a avocaților care ar putea servi drept repere în procesul de monitorizare a calității serviciilor de asistență juridică garantată de stat acordate de către avocați; participarea la elaborarea ghidurilor practice și metodologice pentru avocați;
- c) Contribuirea la instruirea continuă a persoanelor autorizate să acorde asistență juridică garantată de stat și consolidarea parteneriatelor cu prestatorii de servicii de instruire inițială și continuă;
- d) Examinarea oportunității specializării în continuare a avocaților în anumite categorii de cauze, inclusiv menținerea listelor de avocați specializați în cauzele cu implicarea copiilor în sistemul de justiție;
- e) Elaborarea ghidurilor metodologice pentru avocații specializați care acordă asistență juridică garantată de stat;
- f) Elaborarea mecanismului de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat, monitorizarea calității asistenței juridice garantate de stat acordate de către persoanele autorizate;
- g) Facilitarea elaborării și implementării unor programe conexe, precum asistența juridică holistică, acțiuni de interes public, promovarea alternativelor la procesele judiciare clasice etc.

4. *Asigurarea transparenței de funcționare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat și a accesului la informație cu caracter juridic și consolidarea parteneriatelor*

- a) Asigurarea transparenței de funcționare a sistemului de asistență juridică garantată de stat prin comunicarea informațiilor relevante prin intermediul mass-media și plasarea permanentă a informației pe pagina web a CNAJGS;
- b) Sensibilizarea comunității juridice și a publicului în general referitor la inovațiile în sistemul de asistență juridică garantată de stat;
- c) Intensificarea circuitului informațional între CNAJGS și Oficiile sale teritoriale; CNAJGS și Parlament, Guvern, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor; CNAJGS și Uniunea Avocaților; CNAJGS și mass-media; CNAJGS, Oficiile sale Teritoriale și actorii justiției: judecători, procurori, ofițeri de urmărire penală; Oficiile teritoriale ale CNAJGS și mass-media locală;
- d) Asigurarea unei colaborări eficiente cu organele de drept în vederea respectării drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat;
- e) Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile interesate în promovarea accesului la justiție și accesului la informație cu caracter juridic pentru diferite segmente ale populației Republicii Moldova, inclusiv cu parteneri de dezvoltare și organizații din alte state în vederea preluării de bune practici în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
- f) Formarea unor parteneriate durabile cu asociațiile obștești, instituțiile de învățământ și mediul academic în vederea monitorizării și cercetării domeniului asistenței juridice garantate de stat, promovării accesului la informație cu caracter juridic, precum și cooptării voluntarilor în sistem.
- g) Mediaticizarea schemei de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru cauze non-penale.

Obiectivele operaționale pentru anul 2013 se reflectă în Planul de acțiuni pentru anul 2013 de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2012-2014 și altor angajamente ale CNAJGS prevăzute în documentele de politici ale Republicii Moldova (se anexează la prezentul raport).